

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:

BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe un an 36 fr., pe șase luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULĂ XLVII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 241.

Vineri 14 (26) Decembrie

1884.

Brașov, 13 (25) Decembrie

Cedăm cuvântul pentru astăzi unuia din diarele cele mai bine acreditate la publicul maghiar, care se încercă de a redica puțin vîlul ce ascunde încă streinătății isprăvile cele mari ale administrației financiare din acest stat.

Dacă am fi vorbit noi cum vorbește foia maghiară s'ar fi spus că ațîțăm și seducem poporul. Ceea ce scrie însă „Pesti Napló“, de sigur că n'a avut de scop d'a ațîța pe vr'una din naționalitățile nemaghiare.

Numita foie descrie numai o părțică din tristele experiențe, ce trebuie să le facă înșiși Maghiarii cu sistemul actual de încasare a dărilor. Ea vorbește mai mult numai de necazurile proprietarilor maghiari din Ungaria.

Poate cineva să-și facă o idee despre suferințele țeranului român, care n'are nici măcar acea mîngăierie și speranță, că se va milostivi solgăbirul de el.

Dăr să lăsăm să urmeze articolul din cestiune, publicat în „Pesti Naplo“ dela 13 l. c. în traducere românească și fără comentariu, căci n'are lipsă de el:

„Orî în cătrău privim, răsună din țără plîngerî juste în contra administrației financiare. Orî și care, chiar și cel ce plătesce darea mai regulat, a fost de atătea ori espus la torturi, încât își aduce aminte cu amărăciune de procederea oficiilor financiare. Nimeni nu poțe sci acēta mai bine, ca Szapary însuși, căci sute si mii peregrinēz la ministerul de finanțe și se rōgă de grație și pentru prelungirea termenului de plată. Cetățenii ceru grație, mii de datornici ai visteriei statului se rōgă de creditor, ca să-i cruțe, — de unu creditor, care nu le-a împrumutat nimic, dăr totuși pretinde, le socotesce și camătă pentru întărdiere și face însuși esecutiunea. Ministerul ajută atunci, când vede o nedreptate, când poțe face cuiva o plăcere, ceea ce fără de a periclita interesele erariului face de multe ori. Dăr ministerul rezidēz departe în Buda, însă perceptoratul și inspectorii de dare tiranici și neomenoșii esecutori de dare în provincia se străduesc de a ruina pe omeni fără de nici unu control.

„La începutul anului nu scie nimenea cātă dare are să plătescă; de geaba întrebă; decă întrebă mai tărdu observă cu spaimă că i s'a prescris mai multă dare ca în anul trecut, și nu scie de ce? Decă întrebă, fi răspund în mod respingător; decă voiesce să reclameze, i se face cunoscut, că e prea tărdu, dăr oficiul de dare s'a întărdiat cu prescrierea și poțe a ascuns cu intențiune, că i s'a prescris o sumă mai mare, contănd pe pațiēța de feru a omenilor. Fie-ce perceptorat voiesce să se distingă prin aceea că în fiecare an prescrie și încasēz mai multă dare, căci pe basa acestui merit crede ampliatul dela finance, că va avansă mai curēnd. Inspectorul de dare însă crede, că misiunea sa este de a belî pe omeni și respinge orice reclamațiune fără de nici o motivare. Acēta e praxa.

„Totu cam așa lucrēz oficiile pentru fixarea timbrelor, cari scot din labrintul de ordinațiuni cea mai strictă taxare cu cea mai mare arbitraritate și direcțiunile de finance nu oferă în contra acesta nici unu scut.

„Sărmanul cetățen, în libera Ungaria, stă fără de nici unu scut față cu aceste puteri secrete, cari de multe ori nici nu motivēz de locu sentințele lui de mōrte. Cererile le respingă totdeuna, și decă s'au pronunțat două sentințe consunătoare fără de nici o motivare, nici chiar ministrul nu le mai poțe schimba și formalitatea procedurii înfrānge și dreptul cel mai tare. Și decă a decis în merit și ministerul de finance, atunci nu mai e de nici unu folos nici tribunalul financiar, pentru că acesta este incompetent față cu ministerul. Numai la noi e așa, în Austria nu.

„Cele mai mari abuzuri se facu cu noul soi de mandate și de admonțiuni de plată. Se trāmite cu forța pe carte de corespondență provocarea de plată. Pe aceste carte nu se arată sub se titlu și din ce causă respectivul este dator a plăti, ci se scrie pe ele numai o anumită sumă, care într'unu terminu preclusiv va fi esecutată. Nenorocitul cetățen capēz cu duzina mandate de acestea dacă a mai plătit odată suma acēta și nu scie, ce ceru într'insele; el nu este de felu orientat, totă ori în parte, de este corect numele său obiectul și decă nu cumva i se trage pielea a doua ori a treia oră? Ce să facă? Să mērgă la avocat, să întreprindă o călătorie până la per-

ceptorat, la inspector, sau la direcțiunea financiară? Să mai cheltuescă încă odată pe atăt și mai mult? Sărmanul cetățen dă din cap, își golesce buzunarul și plătesce. El este pe deplin convins, că statul a comis iarăși o nedreptate față cu dēnsul, dăr cum să cuteze el de a resista statului, mărutului inspector de dare și domniei sale executorului? Și dieta nu cassēz aceste abuzuri.....

„Perceptoratele n'ar trebui decăt să scrie cātēva cuvinte mai mult, dăr nu o facu cu intențiune, căci profită de neorientarea și de neglijența publicului. Omenii, decă sciu că li se cere ceva pe nedrept, se apēră; decă nu sciu se spari și plătescu de frică, ca să nu fie pedepsiți. Intr'adeveru șicanele continue ale organelor financiare amărăscu și pe omenii cei mai iubitori de pace, așa că se ferescu de orice afacere ce i-ar putē aduce în atingere cu erariul. Căci decă la impositele grele directe se mai adaugă și timbre și taxe, nu există venit care să poțā suportă acēta.

„Și după stabilirea dării și a taxelor urmēz curēndu esecutiunea. Acēta constă din patru părți: pemnorarea (punerea de sevestru), prima licitațiune, a doua licitațiune și spele de esecutiune. Satul întregu e făcutu valū-vērteju, plānge când vine esecutorul. Regresul agriculturii nōstre și scāderea numărului poporului agricultor stă în legătură cu mărimea dărilor și cu crușimea esecutiunilor. Și înmulțirea venitelor statului stă în legătură cu acēta; omul dă mai bucuru totă ce mai are, numai să se evite de a i se esecuta averea.“

„Marele proprietar poțe să mērgă până la minister cu rugarea d'a i se prelungi terminul, dăr sărmanul țeran nu o poțe face și micul proprietar din provincia, de multe ori și când cere terminu este respins de cătră concipistul dela ministerul de finance, care judecă din acte; consiliarul ministerial n'are timp de a ceti tōte. Dăr cele mai puține cause ajungu până la Buda. Cetățenului contribuabil i se scutură cojocul acasă. Poțe vorbi încă de noroc decă solgăbirul are milă de el și-i ajută!

„Dăr inspectorii de dare nici cu solgăbirii (subprefecții) nu trăiescu bine. Așa de departe a ajunsu rigurositatea nespūsă a esecutiunilor și atăt de dese suntă aceste, atăt de multu e asaltat ministerul de petenții pentru termine,

FOILETONU.

Puterea graiului național și însemnătatea teritoriului național.

(Două discursuri, de Iónu a lui G. Sbiera. Cernăuți 1884.)

I Distinsul literat și naționalist român din Bucovina, profesorul de limba română la universitatea din Cernăuți d-nu Iónu a lui G. Sbiera a ținut în adunările societății literare din Bucovina nise discursuri, cari merită a fi cunoscute și de cititorii foiei nōstre. El a vorbit despre conceptul »națiune,« despre »însemnătatea graiului național;« a arătat că semnul cel mai caracteristic al unei națiuni nu e nici originea comună, nici unirea politică, nici comunitatea istoriei, a legilor religiose și profane, a datinelor, a îmbrăcăminteii sau a traiului, ci unicul semn distinctiv al unei națiuni, e graiul ei.

În alt discurs d-sa a vorbit despre consecințele mai însemnate ale graiului comun al unei națiuni, despre puterea graiului național.

Copilul se nasce fără graiu, și de n'ar auți pe părinții săi, sau pe crescătorii săi vorbind; decă n'ar fi lmbolit de aceștia neconținut spre vorbire; decă copilul ar fi lăsat fără de nici o comunicare cu alți omeni: atunci el ar rămān mut, fără de naționalitate. Societatea, familia este cuibul graiului, lēganul naționalității.

Prima consecință, la care ne conduce graiul național, este, dice d. Sbiera, decă nu chiar originea comună, apoi de bună sēmă o afinitate, o euscieră. Graiul comun familiarisēz pe toți omenii, cari îl vor-

bescu; el nasce sēmțēmēntul de frățietate. Mai departe dice:

Graiul comun și sēmțēmēntul de frăți născut printr'insul facu pre Romāni de se intitulēz unu pre altul cu »frate« și cu »frate dragă«, fie unu din ei dela Nistru și celalalt dela Pind, sau unu dela Marea Nēgră și celalalt dela Tisa, sau dela Adriatica. Romānului ii este frate ori cine vorbește acelaș graiu ca și dēnsul. Din contră pre acei membri chiar din mijlocul său, cari de preferință vorbescu în familia, sau între sine, altu graiu decăt cel românesc, Romānul ii respinge ca pre nise înstrăinați de dēnsul, ca pre nise străini, de i-ar fi chiar și consăngeni; el le de-trage încrederea și se feresce de dēnsii, ca de nise dușmani. Eată înriurirea cea mare, ce o are graiul comunu asupra inimii omului și chiar asupra minții lui! Graiul comunu atrage și înfrățesce pe omenii cari îl vorbescu; graiurile streine însă se resping, pentru că presupun totdeuna ceva străin, ceva dușmănos.

Deci familiarisarea și înfrățirea omenilor de orice origine ar fi ei, este a doua consecință, la care cu necesitate ne conduce graiul comunu național.

Graiul comunu este mai departe acea putere magnetică, care adună omu lângă omu, precum puterea cohesivă pre atomu lângă atomu; care îi lēgă strinsu unu de altu, ca puterea vitală pre celula lângă celula; care îi asimilēz, și din diverși indiviți, heterogeni chiar, constituie unu corp homogenu, numit corp național sau națiune; graiul comunu dă acestui corp unu suflet propriu, o viață proprie, o esistență proprie particulară. Precum unu corp fizic trebuie neapărat să ocupe unu loc în spațiu, unde altu corp nu poțe exista totu în acelaș timp, așa și omenii uniți prin acelaș graiu comunu într'unu singur corp, cu necesitate trebuie să ocu-

pe unu teritoriu propriu, pe întinderea căruia să nu mai poțā exista altă națiune ca atare, pe cātă timp există ei și voiescu încă să existe ca corp național.

Ocuparea unui teritoriu continuu și propriu și viețuirea lor împreună pe dēnsul este așadar a treia consecință la care cu necesitate aduce graiul comunu pe omenii cari îl vorbescu. Firea lucrurilor cere, ca teritoriul ocupat de vre o națiune să se estindă în proporțiunea în care se înmulțescu membrii ei. Când numărul membrilor unei națiuni nu cresce repede, atunci teritoriul ocupat de ei rămān multu timp acelaș în estindere. Când însă membrii națiunii se înmulțescu repede, atunci teritoriul lor se totu strimptēz; locitorii lui sunt nevoiți sau să estindă marginile în teritoriile vecine, purtāndu în casu de nevoie chiar rēsbōie cu națiunile ce le locuescu, sau ei sunt constrinși să emigreze în țeri mai deșerte sau chiar nelocuite de omeni.

Din contră, când numărul membrilor unei națiuni în locu să totu crescă, scade neconținut, atunci părți de teritoriul ocupat de ei rămān nelocuite, deșerte, devin de prisos, și ele se ocupă de membrii altor națiuni sau prin inmigrare sau prin estindere decă acele națiuni sunt vecine. Membrii inmigrați, mai ales când sunt puțini la număr, se asimilēz ușor cu națiunea pe teritoriul căruia se aședă, decă acēta ține multu și tare la graiul său comunu, la naționalitatea sa. Membrii străini însă, aședăți prin estindere pe teritoriul altei națiuni vecine, nu-și părăsescu graiul comunu, nu adoptă graiul națiunii pe teritoriul căruia au intrat, acēci ei nu se asimilēz, pentru că nu se despărtescu nici de corpul său național, nici de teritoriul pe care trăiescu elu. Teritoriul cuprins de dēnsii dela națiunea străină nu-i alta decăt o lărgire firēscă a teritoriului națiunii

încătu și Szapary s'a luat de gânduri. Elu a datu o ordonanță ca inspectorii de dare și executorii să nu sugrume poporul deodată, ci numai cu încetul. Care a plătitu darea pe unu anu, dela acela să nu se cêră acum mai multu, căci nici grânele, nici vitele, nici porcii n'au prețu; de unde să iea economul atătu amar de banu, ca se plătescă acum deodată tôte restanțele: dare directă, taxe timbrale, rēscmpêrarea dijmei ș. a. ? A cere imposibilul e o prostiă.

„Atăta numai e rēu, că generōsa ordonanță e plină de clausule restrîngētoare, ceea ce dă cu mâna drēptă, ia cu mâna stângă. Ea vine și prē târziu, căci până în Decemvre inspectorii de dare au „culesu deja dela fiecare totu ce au găsitu.“

„Tristū e acum starea la țēră. Nici unu economu n'are banu. Institutul de creditu fonciaru nu mai biru cu împrumuturile și unu creditu cambialu mai efinu pentru roprietari nu esistă. Mari și grave suntū grijile ce-i apasă pe aceștia la pragulū anului nou.“

CRONICA POLITICĂ.

„Narodni Listy“ combate metoda urmată dela 1880 de cătră Cehi față cu Ungurii. Trebuie să se suie sânge în obrazu — ȳice fōia cehă — când te gāndesci cu câtă mândriă tracteză partida domnitoare a Ungariei pe Cehi, ca și cum venerabilul regatū alu Boemiei în drep-tulū s'ar asemăna deplinu celui ungurescu, ēr în privința culturală și economică, multu mai însemnatu n'ar prețui nici cătu o pipă de tutunū ungurescu. Cu tôte esperiințele facute, conducētorulū partidei cehe conservatōre face complimente Maghiarilorū uitāndu rēulū ce l'au făcutu aceștia Cehilorū, ba s'a lăpēdatu chiar de comunitatea slavă, de bieții frați Slovaci și Croați. Asta a fostu prea mare împăciuire, și ce le-a folositu Cehilorū? Organele partidei domnitoare unguresci au datū rēspunsulū.

„In astfelu de împrejurări — ȳice „Narodni Listy“ — era o cestiune de onōre națională să punemū s'avilă acestorū nisuițe nefructifere, care nu ne-au adusū decătū nouē umilințe. Onōrea numelui cehū cerea, să damū partidei domnitoare unguresci rēspunsulū cuvenitū, pentru ca domni din Pesta să nu crēdă, că au de-a face cu unu poporū de cerșitori, care „și-a perdutū mândria și consciința sa de unu mare trecutū, care „și-a perdutū însemnătatea sa în timpulū de față, pozițiunea sa în familia slavă și bunulū s'eu dreptū. Unū asemenea rēspunsū au datū oratorii clubului Cehilorū tineri, unū rēspunsū care a provocatū o zăpăcēlă desperatā în foile unguresci.“

„Narodni Listy“ polemiză în contra foilorū unguresci și la întrebarea, că ce voescū Cehii dela Maghiari, rēspunde că Cehii pretindū să se respecte drep-turile Slavilorū și ale națiunilorū nemaghiare din Ungaria.

„Acēsta o ceremū dela Maghiari, incheiă fōia cehă, dar nici odată nu le vomū cerși dreptulū nostru.“

„Standard“ a primitū din Cairo o telegramă, care comunică, că ȳiarele streine ce aparū în Egiptū se ocupă multu de scirea, că Pōrta ar fi adresatū tuturorū puterilorū marī o notă, în care ea protesteză în contra refusării Angliei d'a evacua Egiptulū în timpū de opt lunī. Totdeodată foile englese vēdū în scirea, că puterile arū

fi acceptatū în principiu idea unui controlū internaționalu asupra finanțelorū egiptene, o umilire a Angliei, ai cărei funcționari din Egiptū, ȳicu ele, nu mai potū trăi în liniște din cauza agitațiunii preseii franceze, care le face viața amară. Suntū pline de interesū și scirile, că cercurile guvernamentale egiptene arū plānuī o amnestiă generală a tuturorū criminalilorū curatū politici din timpulū revoltei arabiste. Arabi-pașa arū fi declaratū Chedivului, că în casū de rehabilitare, punēndu-i-se la dispozițiune mijlocele, va merge în contra Mahdiului. Representantulū englesū din Cairo ar fi declaratū, că nu e în contra amnestiei, dar ea să se mărginescă numai la acei criminali politici, cari se afla chiar în Egiptū.

Ni se pare, că Angliei nu'i convine nici decum să vadă înc'o dată pe Arabi-pașa în Egiptū. Se teme pōte, că Arabi, în locū să mērgă în contra Mahdiului, s'ar putē întōrce cu acesta în contra Englesilorū, silindu'i să esă mai curēndu din Egiptū decătū în opt lunī cum a cerutū Pōrta.

Se vorbește, că Rusia n'ar refusa să esercite protectoratulū s'eu asupra Abissinieii, ȳiarulū rusescū moscovitū, care în timpulū din urmă a intervenit adeseori pentru drepturile Abissinieii de controlū asupra căii Bab-el-Mandel și chiar asupra fășiei litorale de la Massaua și Leila, aȳi vine și accentuează, că biserica orientală trebuie să aducă Abissinia în strānsă legătură cu biserica grecescă. Acēstă dorință „și-a esprimat'ō chiar bētrēnulū rege de 70 de anī, Neagușū alū Abissinieii, printr'ō scrisōre ce a adresat'ō ȳarului Nordului, singurului ȳarū alū creștinilorū credincioși.“

Rusia, luāndu sub protectoratulū s'eu regatulū abissinianū, ar avea unū cāștigū nespusū de mare din cauza pozițiunii și însemnătății acelu regatū. Dar e întrebarea, dacă puterile și mai cu sēmă Anglia și Francia arū fi dispuse să lase Abissinia în mânăle Rusiei.

Intregirea Protopopiatelorū în archidieceasa greco-orientală a Ardealului.

S'a buciematū și mereu se buciamă, că constituțiunea bisericeii romāne orientale este cea mai liberală, cea mai democratică. Dară tocmai pentru că este atăta de democratică, tocmai de aceea se calcă cu atăta cutezanță prescripțiunile constituționale în cestiunile cele mai capitale, cum suntū organizațiunea și întregirea protopopiatelorū. Archidieceasa greco-orientală din Ardealū în ēra constituționalismului și a sinodalității bisericesci ajunsese în starea cea mai deplorabilă, că erau mai mulți administratori protopopesci, decătū protopopi. Numai încetulū cu încetulū se întregescū protopopiatele vacante, cu tôte că prescripțiunile în privința întregirii protopopiatelorū suntū fōrte limpede și clare, dară autoritățile superiōre bisericesci nu se interesēză ca în fruntea protopopiatelorū să se afle protopopi permanenți, ci le ma place să cārmuească nava bisericeii cu administratori, de unde urmēză o grāmadă de rele în tōle privințele, atătu pe terenulū moralității, cătu și pe terenulū economicū și scolarū.

Mulțămimū lui Dumneȳeu, că în cele din urmă s'au decisū autoritățile nōstre bisericesci, ca să întregescă și protopopiatulū Treiscaunelorū și alū Branului. Pentru întregirea celui dintēiu este chematū sinodulū electoralū protopresbiteralū pe Vineri în 28 Decemvre 1884 în comuna Sântū Giorgiū. Întregirea pentru protopopiatulū Branului se va face Lunī în 31 Dec. în comuna Zērnesci,

sale în dauna teritoriului națiunii ce totū scade la numărū.

Graiulū comunū nu numai că incuscesce, că consāngenesce, că înfrățesce și ține la unū locū pe unū teritoriu pre ōmenii cari îl vorbescū, dară elū mai are încă și acea înriurare asupra lorū, carea îi face ca să se ajutore și să se sprijinescă unul pe altul; ca să grijescă unul de altul; ca să se bucure și să se întristeze împreună tocmai așa după cum o facū aceștia membrii consāngeni ai unei familii înguste. ōmenii de acelașū graiu, simțindu-se ca unū singurū corpū organicū de o ordine mai înaltă, ca o familiă mare, simțescū totodată, înțelegū chiar, că ori ce atentatū asupra unui membru, s'eu asupra intereselorū lui, este în ultima liniă, unū atentatū îndreptatū în contra tuturorū. Căci, decă astāȳi cade unū singurū membru, s'eu i se periclitēză interesele lui, mână și poimâne îi va urmā alū doilea și alū treilea, și totū așa mai departe, până ce corpulū întregū va fi cūntitū întrū atăta, încătū va trebui neapēratū să stagneze și viața lui organică să înceteze. Fiecare membru alū corpului organicū, numitū națiune, simțesce instinctivū, și când membrii lui suntū totī luminați, atunci sciu chiar, au consciința, că interesele lorū și le potū apēră cu mai multă eficacitate atunci când le apēră în interesele tuturorū. Proprietariulū înțeleptū sare cu grābire să stingă foculū dela casa aprinsă a vecinului s'eu și nu așteptă ca să se apropie de a sa, căci atunci pōte arde și elū cu tôte ale sale. În scurtū: graiulū comunū stirscesce și conservă în ōmenii, cari îl vorbescū, puterniculū și mānosulū simțēmintū de solidaritate a intereselorū. Solidaritatea intereselorū este așadar a patra consecință, la carea duce graiulū comun pre ōmenii. Națiunile, la cari simțēmintulū de solidaritate este viōiu și puternicū, prosperēză rāpede întrū tôte și nu se temū de a fi oprite în viața lorū, în desvoltarea

lorū, de cătră alte națiuni expansive și cu intențiunī dușmānoșe, căci forței dușmane opunū totdeuna o forță energetică și puternică, forță colectivă, solidaritatea intereselorū comune naționale.

Când forța colectivă este pusă în serviciulū intereselorū particulare și comune ale membrilorū unei națiuni, ea trebuie să fie bine organizată și condusă cu rigōre, căci almintrea, despărțită și desordinată, ea n'ar fi în stare să funcționeze cu succesū în contra diverselorū atacuri esterne și interne. Acēstă idee a fostū presimțită instinctivū de totī ōmenii de acelașū graiu, dară pricepută, înțelēsă și pusă în aplicare a fostū numai de cei mai aleși dintre diși. Aceștia, folosindu-se de sēmțēmintulū comunū de solidaritate, au organizatū forțele debile particulare într'ō forță puternică colectivă, adecă ei au formatū aceea ce astāȳi numimū statū. Statulū, celū puținū după originea lui, nu se pōte formā decătū de nisce ōmenii cari se înțelegū între sine, cari trāescū împreună, și cari au totū aceleași interese de apēratū, adecă de ōmenii cu acelașū graiu, de o națiune. ōmenii cari vorbescū diferite graiuri, nu se potū înțelege între sine, nū potū trăi multū timpū împreună pe acelașū teritoriu, nu formēză unū singurū corpū naționalū, n'au cu totīi acelașū interese de apēratū; ei dară nu se potū organiza în societăți regulate de apērare reciprocă; ei nu potū formā staturi proprie, staturi naționale. Graiulū comun este așa dară forța, carea a împinsū pe ōmenii cari îl vorbiau, a se organiza în corpuri proprie naționale, adecă în staturi.

Deci a cincea consecință, la carea ne conduce graiulū naționalū, este organizarea forțelorū particulare. Într'ō singură forță puternică de apērare reciprocă, adecă: înființarea de staturi proprie naționale.

Precum indiviȳii cu graiuri diferite, așa și colecti-

unde este chematū pe aceea ȳi și sinodulū electoralū protopresbiteranū.

De mulți anī au totū reclamatū credincioșii greco-orientali pela consistoriulū archidieceesanū, ca să pună odată capētū stării celei anormale. În urma urmelorū totuși se vorū curma administraturile. Dea Dumneȳeu, ca Brānenii, după atăta așteptare, să-și capete unū protopopū energicū, zelosū și care să se intereseze cu trupū și cu sufletū pentru binele materialū și spiritualū alū protopopiatului. Dea Dumneȳeu ca viitorulū protopopū să ridice vēȳa și prestigiulū protopopiatului, ēr nu protopopiatulū să ridice vēȳa și prestigiulū protopopului.

SCRILE ȳILEI.

Pentru postulū de fiscalū în Orăștia s'au anunțatū totī advocații din Orăștia, anume: D-r. Tincu, Sztancsay, Poppū, D-r. Mihū și D-r. Klein. Concurēntū streinū este numai avocatulū Roth din Alba Iulia.

Nenorociții Ciangăi din Gyrok cutrieră Ardēlului cerșindū pentru nenorocitele lorū familii.

Esemplu demnū de imitatū din partea Romānilorū ni-lū dau Maghiarii din Tērgu-Mureșului. Pentru construirea unui teatru ungurescu în acelu orașū, care va costa peste 20,000 fl., br. Carol Apor a datū 600 fl., 8 persoane câte 500 fl., 4 câte 300 fl., 3 câte 200 fl., și 61 câte 100 fl.

Pe biuroulū camerei romāne s'a depusū unū proiectū pentru înființarea a șese asiluri pentru infirmi.

Camera romānă a trimesū de urgență în secțiune propunerea mai multorū deputați d'a se numi o comisiune de 15, care să studieze convenția comercială cu Austro-Ungaria. Cu acēstă ocaziune, d. ministru alū Comerciului a declaratū, că și guvernulū a numitū o asemenea comisiune.

Unū nou transportū de cai din Rusia, în număr de 1500, a sositū în România.

Încetarea plăților din partea băncilorū și firmelor a ajunsū în Austro-Ungaria o adevērată epidemiă, care omōră economicese multă lume. Deocamdată înregistrămū pe cele mai însemnate încetări de plăți: Firma zacharū Weinrich cu 9 miliōne; firma Tschinko cu 5 miliōne; Creditulū fonciaru boemū cu 5 miliōne; firma Biach et. C. cu 2.5 miliōne; fabrica zacharū cu acțiunū Meziritsch cu 1.3 miliōne etc.

Șefulū secțiunii de efecte a Giro-Cassenverein-ului din Viena, anume Iohann Lukas, s'a sinucisū pentru încuțarea ce i-s'a făcutū, că a fostū neglijentū în supraveghierea ce o avea.

Se comunică din Varșovia, că capulū deputațiunū uniatiilorū podlachici, care s'a plānsū Papii despre persecuțiunile la care suntū espuși din partea Rușilorū, este exilatū pe trei anī. Ceilalți membrii, doi țērani, s'au fostū numai admoniați.

Astă sēră se va juca la tratrulū germanū de așezare pentru antēia dată „Die Flanderer am Alt“, dramă istoricā în 5 acte de profesorulū M. Albert.

vitae lorū, națiunile diferite, nu sunt în stare să înțēze unū singurū statū homogenū, pe cătu timpū în care națiune își păstrează, și voiesce ași păstrā individualitatea sa, graiulū s'eu. Fiecare națiune, ca și orice corpū organicū, nu pōte esista deodată cu alte națiuni în acelașū timpū și pe acelașū teritoriu; lāngă o altă însă potū esista. Decī națiunile, decă nu potū formā unū singurū statū propriu homogen, apoi ele potū formā întruniri de staturi, s'eu confederațiuni, pentru că într'acestea fie-care națiune își păstrează teritorulū s'eu, individualitatea sa, nedependința sa, și numai în casū de atacare a teritorului, a individualității și nedependinței vre uneia din ele de cătră vre-o națiune cuceritōre, numai atunci națiunile confederate pāsescū împreună în contra dușmanului comunū, pentru apērare acestorū bunuri. Confederațiunile de staturi se impun prin forță lucrurilorū, mai alesū națiunilorū debile și mici cari vorū să-și asigureze esistența în contra altorū națiunī mai puternice decătū fiecare națiune confederatā parte.

Cu tôte acestea, într'unū statū deja formatū pe locū și esistā fōrte bine diverse națiuni, dar aceste națiuni numai atunci se vorū putē desvoltā conformū individualității sale, când organizarea acelu statū va fi federativă, adecă când fiecare națiune va ave un teritoriu propriu, unde nedependentū de celelalte să-și pōtā desvoltā și cultiva individualitatea sa conformū dispozițiunilorū sale firești; altfelū, o națiune din ele, cea mai puternică prin cultură și prin activitate, va trebui neapēratū să domnescă preste tôte celelalte.

Proverbulū romānescū: „cāmașa e mai aprōpe de cătu sumanulū“ conține unū mare și necontestabilū adevēru. Doi indiviȳi, străinū unul de altul, dară leșim

Pesta, 21 Decembrie 1884.

Ura contra noastră crește pe și ce merge și persecuțiunea nu rămâne îndărăt. Acesta s'a mai mărit de când junimea universitară română, sârbă și slovacă de aici a hotărât a ține un banchet de înfrățire. Acest banchet s'a și ținut în restaurațiunea lui Szikszay, la care au luat parte mai mulți tineri a susnumitelor naționalități. La banchet a fost politica de și cu totul eschisă. Pe fața fiecărui care a fost acolo, se vedea bucuria, că ne-am strins în un număr mărit. Petrecerea a fost foarte vială și a durat până cam la 11 ora, când ne-am depărțat ducându și păstrându fiecare din noi o dulce amintire a acelei zile.

Care ne fu însă mirarea, când ziarul: „Egyetértés” de aici aduce, în Nr. 344 din 15 Decembrie, neadeverata faimă, că noi am convenit pentru de a agit!

Acastă știre falsă adusă de susnumitul ziar și desmintit'o d. Petrovič Alexandru în proximal număr al celuiși ziar.

Ziarul „Budapesti Hirlap,” în Nr. 345 din 16 Decembrie, reproducându astă faimă — pote după „Egyetértés” — se exprimă astfel:

„O negură foarte desă domnesce pe stradele și casele capitalei, omul cel mai înțelept nu vede, din cauza acestui timp, mai departe, decât înaintea nasului, pentru aceea nici nu ne mirăm de aceea nerușinare provocătoare, care a avut loc erl sêră în restaurațiunea lui Szikszay.”

Tocmai după calapodul scirilor din luna trecută, când am ținut noi Românii cina noastră comună, publicându ziarele că societatea „Petru Major” voescce a sêrbă centenarul lui Horia și Cloșca!

Ziarul susnumit continuă..... „Junii Sêrbi, Olahi și Slovaci s'au înfrățit între pahară, au heut ca perierii dorind să traiescă tôte naționalitățile din patria maghiară și strigându se pèră Ungurul tiran..... Junimea maghiară, după cum aușim și făcutu pași în această causă la rectorul universității, pentru că acești junii, prelângă ceea că la fiecare dejun le-ar plăce să inghiță câte un ungur, frecventăz încă și universitatea ungerescă. Ar trebui să-i mătore încă și din Budapesta, ca opincile nici să nu atingă pământul.”

Cu astfel de grațiosități ne întâmpină fôia maghiară, pentru că noi ne am petrecut în linisce, fără de a agit. A cui e nerușinarea și încă provocătoare? Ce privește frecventarea noastră la universitatea ungerescă, le dîcem și noi: Dați-ne scoli din sacrificiile bănesci, ce le facem și noi ca și Maghiarii! Sêu decă nu vreți, trecă totu dela noi, lăsați-ne să ne facem scoli pe banii noștri! Sê nu sacrificați nimic din sacrificiile noastre! Și atunc fiți siguri, că nu vè vom mai incomodă, vom cercetă universitatea noastră!

Totu susnumitul ziar, în Nr. 446 sub titlul: „Agitatorii naționali la universitate,” dîce: „Purtarea provocătoare și orbișă a universitarilor olahii, sêrbi și slovaci a produs mare turburare în cercul junimei universitare. Acești tineri trădători de patriă, în timpul din urmă nu vreau nicicum să mai încapă în peile lor și năsuesc în totu modul să provoce scandalu.”

Ciudat lucru! Dacă mânânc un papricăș și bëi un pahar cu vin, trădez patria; decă petrec liniștit, faci scandalu. Dumneșeu să-i mai înțelegă. Declara-

rațiunea făcută de d. Alexandru Petrovič vè este cunoscută, precum și hotărîrea senatului universitar.

În Nr. 348 al ziarului susnumit sub titlul: „Trădători de patriă la universitate,” publică încă o declarațiune a junelui sêrbu mai sus numit, în care dînsul își exprimă părerea de rêu, că o parte a ziarilor de aici a identificat șovinismul cu națiunea maghiară. Cuvintele murdare, cu care se exprimă față de sus numitul, nu le amintesc, pentru că nu voesc a mi mîji pèna cu atari expresiuni.

Ziarul „Budapest” în Nr. 348 sub titlul: „Agitatorii naționali la universitate,” publică un articol, în care vorbesce despre ceea agitare nepatriotică și nisința antinațională a feciorilor Slovaci, Sêrbi și Olahi. Mai dîce, că rectorul universității a dojenit pe aranjatorii cinei etc.

Susnumitul ziar, când dîce, că rectorul a dojenit pe aranjatorii, spune un neadeveru, precum neadeverurii sunt tôte câte au scris ziarele maghiare în spaima lor de ceea cină comună.

În genere, decă căutăm la limbagiul și acele expresiuni de cari s'a folosit ziaristica maghiară față cu noi, apoi putem admira ceea limbă, care este menită a cultiva Orientul.

În fine se amintesc și aceea că rectorul începuse cercetare disciplinară contra unui june român și contra unui june sêrbu. Resultatul acestei cercetări e că: Senatul universitar după declarațiunea junelui sêrbu apărută și în ziare, declară cercetarea disciplinară de sistată, neavîndu acel banchet, respective cina comună, substrat politic.

Pe lîngă acesta rectorul face atenți pe junii Români, ca pe viitor să urmeze publicațiunii pusă la începutul anului pe tabla cea neagră, ca adecă să se rețină dela cea mai mică demonstrațiune politică.

S'au scremut munții și au născut un flec de șorece!

A. Cras.

Societatea africană.

În urma urmelor va recunoșce și Austro Ungaria printr'un tractat „Societatea africană,” pe care până acuma au recunoscut'o America nordică, Anglia și Germania. Această societate ș'a câștigat merite neperitore pentru răspîndirea civilizațiunii și a culturii între popoarele africane. Scopul ei este de a scruta Africa centrală, de a răspîndi civilizațiunea între locuitorii africani și de a suprima comerțul cu sclavii. Frumôsă și delicată misiune ș'a propus ea. Această societate a înființat o tatălă princesei noastre de coronă Stefania, Leopoldu II, regele Belgiei. Societatea, n'a fost destul de puternică spre a pute atinge scopurile sale cele mari umanitare. Societatea a câștigat în anii din urmă o însemnătate mai mare și mai generală, mai cu sêmă de când ș'a propus să restituie pe lîngă Congo relațiunii mai regulate și de a deda populațiunea sêrbetică la negoț și la lucrarea meseriilor. Resultatele, care le-a dobîndit această societate protegêta de regele Belgilor, sunt triumful asociațiunilor timpului modern. Într'un teritoriu de 6500 kilometri pe lîngă apa Congului a întemeiat această societate mai multe colonii, care sprijinesc pe toți Europenii fără diferență. Acolo trăsesc Europenii în pace unii lîngă alții, fără de certe naționale, confesionale și sociale. Aceste colonii centrale africane până acuma n'au format un stat bine limitat, din care causă Franța

până acuma nu l'a recunoscut. Această societate prosperă și va prospera și mai mult, cu cât acuma a luat în mâinile sale principele Bismarck cestiunea coloniilor africane. Relațiunile silescu diplomația europeană, ca să sprijinescă această operă, care s'a început fără concursul diplomaților. De aci încolo Germanii vor lua drumul către Africa centrală și nu vor mai merge spre America. În Africa au Germanii tîrîm destul de bogat, spre ași desvolta forțele lor spirituale și materiale și spre ași afirma spiritul lor economic și practic și a face din pustietățile cele întinse regiunile cele mai bogate și mai mînose.

DIVERSE.

Un ordin militar chinez. — Comandantul suprem al armatei chineze a dat următorul ordin către armată: „Se decapiteză cel ce dovedesce lașitate. Se decapiteză cel ce comunică amănunte despre afacerile militare. Se decapiteză cel ce imprăștie sciri îngrozitoare pentru trupe. Se decapiteză cel ce a furat și apoi a fugit. Se decapiteză cel ce e membru al vreunei societăți secrete. Se decapiteză cel ce siluesce femeii. Se decapiteză cel ce jăfuesce pe indigeni. Se pedepesce trupesce cel ce, în pozițiunea sa, se face vinovat de ceva. Se pedepesce trupesce cel ce dovedesce trândăvia la exerciții. Se pedepesce trupesce cel ce nu și dă punctual raportul său.”

BIBLIOGRAFIA.

Anunț literar.*) În timpul păstoririi mele de mai mulți ani cu durere am observat, că și poporul nostru a început a scâpeta din religiozitatea sa străvechiă, ce a fost considerată ca o însușire nobilă și caracteristică a Românului. Dorind a împedea decădînța morală a poporului nostru și al lui ferii de multele rele spirituale și corporale, — lenea e mama multor păcate, multă rîutăți — ce urmêz din indiferentismul față cu religiunea, încă în Aprilie a. c. am edat „Gertfa cea mare,” ce e traducerea unui opșor al eruditului părinte iesuit: M Tôth, care în un stilu foarte pîtrunător și cuvingător tracteză datorința noastră de a asculta ș. liturgiă în tôte Dumineci și sêrbătorile. Ordinariatele gr. catolice și „Fôia bisericescă” au recomandat această lucrare cu caldură, și cele 500 exemplare în restimp de 7 luni s'au trecut tôte, și așa a fost necesar a scote a doua edițiune. Prin această aduc la cunoscînța onoratului public cetitor și mai vîtos m. on. Domni preoți, că cârticia va apăre în a II. edițiune română în zilele viitoare ca proprietate a tipografiei Alexi din Brașov; decă toți aceia cari doresc a o ave să se adreseze la sus numita Tipografiă. La întrebările mai multor am să fac cunoscut și aceea, că cârticia, o pot folosi și frații gr. orientali tocmai cu același succes căci cartea nu conține nimic de ce ar ave a se feri. Prețulu unui exemplar e 25 cr.

Simandă la 16 Decembrie 1884.

Ioan Mihalo
preot gr. catolic.

*) Celelalte ziarie sunt rugate a reproduce acest anunț

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu

de fôme, puși în fața unei bucăți de pâne, nu vor face morală, cum să împărtescă mai dreptu pânea; din contră, fie-care va căuta s'o apuce totă pentru sine. Totu așa din dou, sêu mai multe națiuni aședate pe același teritoriu, sêu unite în același stat, va căuta fiecare, înainte de tôte, să grîjescă pentru sine, pentru esistența și desvoltarea sa, pentru un traiu câtu cu putință mai comod. Prin urmare, fiecare națiune va căuta, după cum ne spune alt proverb, „să tragă câtu mai multu jaru la ôla sa.” De aici trebuie să urmeze neapêrat o luptă necontenită pentru esistență și dintre națiunile conlocuitoare sêu întrune în același stat, aceea își va asigura mai bine esistența și va eși învingetore asupra celorlalte, carea va fi mai vigorosă, mai capabilă, mai activă, mai luminată, și carea va avea conducetori mai abili. Celelalte națiuni în casul cel mai favorabil vor trebui să ocupe un rang mai subordonat, să duă o viață mai puțin comodă, nu după cum le-ar plăce, ci numai după cum le este permis de împrejurările în cari trăiesc.

Acastă este logica firii lucrurilor din natură, consecința luptei pentru esistență, adecă: orl egal sêu coordinat unu lîngă altul, orl neegal sêu subordonat unu preste altul; o pozițiune a treia nu există!

Sub astfel de împrejurări fatale, care este ôre puterea vitală, care ține strîns legați unu de altu pre membrii unei națiuni subordonate, sêu pre membrii rês-lățiți prin diferite staturi ai unei națiuni coordonate, ai unei națiuni cu staturii proprie? Care este ceea putere vitală, care face pre membrii imprăștiați ai unei națiuni ca să se sêmțescă, ca să se considere, ca să se păstreze ca corp viu în corpurile sêu în staturile altor națiuni? Care este ceea putere vitală, carea nu-i lasă a fi absor-

biți și asimilați de națiunea precumpenitoare și predominantă? Această putere magnetică, această putere dătătoare de viață nu este alta decât graiul comun, graiul național. În graiul comun zace sufletul unei națiuni. Graiul comun este manifestarea vieții individuale a corpului organic numit națiune. Pe câtu timp există graiul comun, există și națiunea care îl vorbesce; de se desvôltă, de se perfecționeză, de se lătesce graiul comun, se desvôltă, se perfecționeză și se lătesce însă și națiunea care se folosesc de dînsul; de se corump graiul, de se desface în mai multe dialecte, atunci și națiunea se slăbesce și se descompune; de părăsesc membrii unei națiuni graiul sêu național și adoptă altul în locul lui, atunci și națiunea însă și a dispărut ca atare; sufletul ei, puterea ei vitală, a eșit dintr'ênsa și s'a dus nu la creatorul lumii, la Dumneșeu, ci la creatorul sêu propriu, la alți ômeni, și se păstrează în locul numit literatură.

Dêr nici o putere vitală nu părăsesc fără opunere și fără luptă corpul pre care l'a fost însufletit, căruia i-a dat esistență și viață. Din contră, tôte puterile vitale din orl ce felu de organism stîrnesce în corpul în care se află, în toți membrii lui, năsuința de ași conserva esistența individuală, de a se desvôltă și perfecționa câtu cu putință mai tare.

Graiul comun național încă este o putere vitală, este chiar ființa, sufletul unei națiuni. Precum orl ce putere vitală, așa și el deșeptă, aprinde și susține în fiecare membru al corpului național năsuința nu numai de a conserva esistența acestui corp, ci și de a lă desvôltă și de a lă perfecționa. Graiul comun face pre ômenii cari se folosesc de dînsul, nu numai ca să nu lă părăsesc cu una cu dou, ci ca să și-l desvôlte,

sêlă perfecționeze, sêlă păstreze neatins în toți membrii corpului național, pentru că numai atunci se conservă însuși corpul național, națiunea întregă. Decă graiul comun, ca putere vitală, face pre membrii unei națiuni, de s'ar află ei orl și unde, ca să dorască fierbinte, ca să năsuiască din tôte puterile a duce împreună o singură viață sufletescă, o viață culturală proprie și independentă, îi face ca să aspireze cu însufletire la o unitate culturală națională, căci numai pe câtu timp se susține această unitate culturală națională, pe atâtu timp se păstrează neatins în vigore și în viață însăși națiunea.

Așadar a șesea consecința la carea ne împinge cu tîria neresisibilă graiul comun național, este stăruintă necurmată pentru întreținerea și conservarea unei unități culturale naționale între toți membrii unei națiuni, alle-se aceștia aședăți într'un singur sêu în mai multe staturi proprie, orl petrecă ei imprăștiați prin corpurile, adecă prin staturile altor națiuni. Cari din membrii unei națiuni nu voiesc să și părăsesc graiul propriu și să adopte pre altul strînu, cari nu voiesc a trece, prin asimilare, în corpurile unor alte națiuni și a face parte întregitoare din ele, aceia cu necesitate trebuie să întrețină unitatea vieții culturale naționale, unitatea graiului, unitatea literaturii. Căci, pe orl unde se aude vibrând același grai național, pe acolo, pretutindenea se mișcă, se manifestă viața și înflorește una și aceeași națiune.

Pe orl unde se aude vibrând cu armonie graiul românesc, fie acesta la Nistru sêu la Marea Egeică, la Marea Neagră sêu la Tisa orl la Adriatică, pretutindenea viață și se manifestă națiunea românescă, națiune mîndră și alêsă, fiică a dumneșeirii, a lumii mirêsă, națiune vitejescă, care în veci să ne trăsesc!

încătu și Szapary s'a luat de gânduri. Elu a datu o ordonanță ca inspectorii de dare și executorii să nu sugrume poporul deodată, ci numai cu încetul. Care a plătitu darea pe unu anu, dela acela să nu se cêră acum mai multu, căci nici grânele, nici vitele, nici porcii n'au prețu; de unde să iea economulă atâtu amarū de banī, ca se plătescă acum deodată tôte restanțele: dare directă, taxe timbrale, rēscmpêrarea dijmei ș. a. ? A cere imposibilul e o prostiă.

„Atâta numai e rēu, că generōsa ordonanță e plină de clausule restrîngētoare, ceea ce dă cu mâna drēptă, ia cu mâna stângă. Ea vine și pré târđiu, căci până în Decemvre inspectorii de dare au „culesu deja dela fiecare totu ce au găsitū.“

„Tristū e acum starea la țeră. Nici unū economū n'are banī. Institutulū de creditū fonciarū nu mai birue cu împrumuturile și unū creditū cambialū mai efinū pentru proprietari nu esistă. Mari și grave suntū grijile ce-i apasă pe aceștia la pragulū anului nou.“

CRONICA POLITICĂ.

„Narodni Listy“ combate metoda urmată dela 1880 de cătră Cehī față cu Ungurii. Trebuie să și se suie sânge în obrazu — ăice fōia cehă — când te gîndesci cu câtă mândriă tracteză partida domnitōre a Ungariei pe Cehī, ca și cum venerabilul regatū alū Boemiei în dreptulū sēu s'ar asemāna deplinū celui ungurescū, ăr în privința culturală și economică, multū mai însemnatū n'ar prețui nici câtū o pipă de tutunū ungurescū. Cu tôte esperiințele facute, conducētorulū partidei cehe conservatōre face complimente Maghiarilorū uitāndū rēulū ce l'au făcutū aceștia Cehilorū, ba s'a lăpēdatū chiar de comunitatea slavă, de bieții frați Slovaci și Croați. Asta a fostū prea mare împăciuire, și ce le-a folositū Cehilorū? Organele partidei domnitōre ungurescī au datū rēspunsulū.

„In astfelū de împrejurări — ăice „Narodni Listy“ — era o cestiune de onōre națională să punemū s'avilă acestorū nisuințe nefructifere, care nu ne-au adusū decâtū nouē umilințe. Onōrea numelui cehū cerea, să damū partidei domnitōre ungurescī rēspunsulū cuvenitū, pentru ca domni din Pesta să nu credă, că au de-a face cu unū poporū de cerșitori, care 'și-a perdutū mândria și consciința sa de unū mare trecutū, care 'și-a perdutū însemnătatea sa în timpulū de față, pozițiunea sa în familia slavă și bunulū sēu dreptū. Unū asemenea rēspunsū au datū oratorii clubului Cehilorū tineri, unū rēspunsū care a provocatū o zăpăcēlă desperatā în foile ungurescī.“

„Narodni Listy“ polemizeză în contra foilorū ungurescī și la întrebarea, că ce voescū Cehii dela Maghiari, rēspunde că Cehii pretindū să se respecte drepturile Slavilorū și ale națiunilorū nemaghiare din Ungaria.

„Acēsta o ceremū dela Maghiari, incheiă fōia cehă, dar nici odată nu le vomū cerși dreptulū nostru.“

„Standard“ a primitū din Cairo o telegramă, care comunică, că ăiarele streine ce aparū în Egiptū se ocupă multū de scirea, că Pōrta ar fi adresatū tuturorū puterilorū marī o notă, în care ea protesteză în contra refusării Angliei d'a evacua Egiptulū în timpū de optū lunī. Totdeodata foile englese vėdū în scirea, că puterile arū

fi acceptatū în principiu idea unui controlū internaționalū asupra finanțelorū egiptene, o umilire a Angliei, ai cărei funcționari din Egiptū, ăicū ele, nu mai potū trăi în liniște din cauza agitațiunii presei franceze, care le face viața amară. Suntū pline de interesū și scirile, că cercurile guvernamentale egiptene arū plānuī o amnestiă generală a tuturorū criminalilorū curatū politici din timpulū revoltei arabiste. Arabi-pașa arū fi declaratū Chedivului, că în casū de rehabilitare, punēdu-i-se la dispozițiune mijlōcele, va merge în contra Mahdiului. Representantulū englesū din Cairo ar fi declaratū, că nu e în contra amnestiei, dar ea să se mărginescă numai la acei criminali politici, cari se afla chiar în Egiptū.

Ni se pare, că Angliei nu'i convine nici decum să vadă înc'o dată pe Arabi-pașa în Egiptū. Se teme pōte, că Arabi, în locū să mērgă în contra Mahdiului, s'ar putē întōrce cu acesta în contra Englesilorū, silindu'i să esă mai curēndū din Egiptū decâtū în optū lunī cum a cerutū Pōrta.

Se vorbește, că Rusia n'ar refusa să esercite protectoratulū sēu asupra Abissinieii, ăiarulū rusescū moscovitū, care în timpulū din urmă a intervenit adeseori pentru drepturile Abissinieii de controlū asupra căii Bab-el-Mandel și chiar asupra fașiei litorale de la Massaua și Leila, ađi vine și accentueză, că biserica orientală trebuie să aducă Abissinia în strānsă legătură cu biserica grecescă. Acēstă dorință 'și-a esprimit' o chiar bētrēnulū rege de 70 de anī, Negușū alū Abissinieii, printr' o scrisōre ce a adresat' o ăiarului Nordului, singurului ăarū alū creștinilorū credincioși.

Rusia, luāndū sub protectoratulū sēu regatulū abissinianū, ar avea unū cāștigū nespūsū de mare din cauza pozițiunii și însemnătății acelu regatū. Dar e întrebarea, dacă puterile și mai cu sēmă Anglia și Francia arū fi dispuse să lase Abissinia în mână Rusiei.

Intregirea Protopopiatelorū în arhidieceasa greco-orientală a Ardealului.

S'a buciematū și mereu se buciemă, că constituțiunea bisericeii române orientale este cea mai liberală, cea mai democratică. Dară tocmai pentru că este atâta de democratică, tocmai de aceea se calcă cu atâta cutezanță prescripțiunile constituționale în cestiunile cele mai capitale, cum suntū organizațiunea și întregirea protopopiatelorū. Arhidieceasa greco-orientală din Ardealū în ăra constituționalismului și a sinodalității bisericescī ajunsese în starea cea mai deplorabilă, că erau mai mulți administratori protopopesci, decâtū protopopi. Numai încetulū cu încetulū se întregescū protopopiatele vacante, cu tôte că prescripțiunile în privința întregirii protopopiatelorū suntū fōrte limpede și clare, dară autoritățile superiōre bisericescī nu se interesēză ca în fruntea protopopiatelorū să se afle protopopi permanenti, ci le ma place să cārnuescă nava bisericeii cu administratori, de unde urmēză o grāmadă de rele în tōle privințele, atātū pe terenulū moralității, câtū și pe terenulū economicū și scolarū.

Mulțānimū lui Dumneđeu, că în cele din urmă s'au decisū autoritățile nōstre bisericescī, ca să întregescă și protopopiatulū Treiscaunelorū și alū Branului. Pentru întregirea celui dintēiu este chematū sinodulū electoralū protopresbiteralū pe Vineri în 28 Decemvre 1884 în comuna Santū Giorgiū. Intregirea pentru protopopiatulū Branului se va face Lunī în 31 Dec. în comuna Zėrnesci,

unde este chematū pe aceea ăi și sinodulū electoralū protopresbiteranū.

De mulți anī au totū reclamatū credincioșii greco-orientali pela consistoriulū archidieceesanū, ca să pună odată capētū stării celei anormale. În urma urmelorū totuși se vorū curma administraturile. Dea Dumneđeu, ca Brānenii, după atâta asteptare, să-și capete unū protopopū energicū, zelosū și care să se intereseze cu trupū și cu sufletū pentru binele materialū și spiritualū alū protopopiatului. Dea Dumneđeu ca viitorulū protopopū să ridice vēđa și prestigiulū protopopiatului, ăr nu protopopiatulū să ridice vēđa și prestigiulū protopopului.

SCIRILE ăILEI.

Pentru postulū de fiscalū în Orăștia s'au anunțatū toți advocații din Orăștia, anume: D-r. Tincu, Sztancsary, Poppū, D-r. Mihū și D-r. Klein. Concurēntū streinū este numai advocatulū Roth din Alba Iulia.

Nenorociții Ciangăi din Gyorok cutrieră Ardēlulū cerșindū pentru nenorocitele lorū familii.

Esemplu demnū de imitatū din partea Romānilorū ni-lū dau Maghiarii din Tērgu-Mureșului. Pentru construirea unui teatru ungurescū în acelu orașū, care va costa peste 20,000 fl., br. Carol Apor a datū 600 fl., 8 persōne câte 500 fl., 4 câte 300 fl., 3 câte 200 fl., și 61 câte 100 fl.

Pe biuroulū camerei române s'a depusū unū proiectū pentru inființarea a șese asiluri pentru infirmi.

Camera română a trimesū de urgență în secțiune propunerea mai multorū deputați d'a se numi o comisiune de 15, care să studieze convenția comercială cu Austro-Ungaria. Cu acēstă ocaziune, d. ministru alū Comerțului a declaratū, că și guvernulū a numitū o asemenea comisiune.

Unū nou transportū de cai din Rusia, în numărū de 1500, a sositū în Romānia.

Încetarea plăților din partea băncilorū și firmelorū a ajunsū în Austro-Ungaria o adevērată epidemiă, care omōră economicese multă lume. Deocamdată înregitramū pe cele mai însemnate încetări de plăți: Firma de zacharū Weinrich cu 9 miliōne; firma Tschinke cu 5 miliōne; Creditulū fonciarū boemū cu 5 miliōne; firma Biach et. C. cu 2-5 miliōne; fabrica de zacharū cu acțiunii Meziritsch cu 1-3 miliōne etc.

Șeful secțiunii de efecte a Giro-Cassenverein-ului din Viena, anume Iohann Lukas, s'a sinucisū pentru înputarea ce i-s'a făcutū, că a fostū negligentū în supraveghierea ce o avea.

Se comunică din Varșovia, că capulū deputațiunilorū podlachici, care s'a plānsū Papii despre persecuțiunile la care suntū espūsī din partea Rușilorū, este exilatū pe trei anī. Ceilalți membrii, doi țeranī, au fostū numai admoniați.

Astă sēră se va juca la teatrulū germanū de acțiune pentru antēia dată „Die Flandērer am Alt“, dramă istorică în 5 acte de profesorulū M. Albert.

sale în dauna teritoriului națiunii ce totū scade la numărū.

Graiolū comunū nu numai că încuscesce, că consăngenesce, că înfrățesce și ține la unū locū pe unū teritoriu pre ōmenii cari îl vorbescū, dară elū mai are încă și acea înriurire asupra lorū, carea îi face ca să se ajutore și să se sprijinescă unul pe altulū; ca să grijescă unul de altulū; ca să se bucure și să se întristeze împreună tocmai așa după cum o facū acēsta membrii consăngeni ai unei familii înguste. Ōmenii de același graiu, simțindu-se ca unū singurū corpū organicū de o ordine mai înaltă, ca o familiă mare, simțescū totodată, înțelegū chiar, că ori ce atentatū asupra unui membru, sēu asupra intereselorū lui, este în ultima liniă, unū atentatū îndreptatū în contra tuturorū. Căci, decă astāđi cade unū singurū membru, sēu i se periclitēză interesele lui, mână și poimâne îi va urmā alū doilea și alū treilea, și totū așa mai departe, până ce corpulū întregū va fi cūntitū întru atâta, încātū va trebui neapēratū să stagneze și viața lui organică să înceteze. Fiecare membru alū corpului organicū, numitū națiune, simțesce instinctivū, și când membrii lui suntū toți luminați, atunci sciu chiar, au consciința, că interesele lorū și le potū apēră cu mai multă eficacitate atunci când le apēră în interesele tuturorū. Proprietariulū înțeleptū sare cu grābire să stingă foculū dela casa aprinsă a vecinului sēu și nu așteptă ca să se apropiā de a sa, căci atunci pōte arde și elū cu tôte ale sale. În scurtū: graiolū comunū stīrnesce și conservă în ōmenii, cari îl vorbescū, puterniculū și mānosulū simțēmintū de solidaritate a intereselorū. Solidaritatea intereselorū este așadar a patra consecință, la carea duce graiolū comun pre ōmenī. Națiunile, la cari simțēmintulū de solidaritate este viu și puternicū, prosperēză rāpede întru tôte și nu se temū de a fi oprite în viața lorū, în desvoltarea

lorū, de cătră alte națiuni expansive și cu intențiunī dușmānoșe, căci forței dușmane opunū totdeuna o forță energică și puternică, forța colectivă, solidaritatea a intereselorū comune naționale.

Când forța colectivă este pusă în serviciulū intereselorū particulare și comune ale membrilorū unei națiuni, ea trebuie să fie bine organizată și condusă cu rigōre, căci altmintrea, despărțită și desordinată, ea n'ar fi în stare să funcționeze cu succesū în contra diverselorū atacuri esterne și interne. Acēstă idee a fostū presimțită instinctivū de toți ōmenii de același graiu, dară pricepută, înțelesă și pusă în aplicare a fostū numai de cei mai aleși dintre diși. Acestia, folosindu-se de sēmțēmintulū comunū de solidaritate, au organizatū forțele debile particulare într' o forță puternică colectivă, adecă ei au formatū aceea ce astāđi numimū statū. Statulū, celū puținū după originea lui, nu se pōte formā decâtū de nisce ōmeni cari se înțelegū între sine, cari trāescū împreună, și cari au totū aceleași interese de apēratū, adecă de ōmenī cu același graiu, de o națiune. Ōmenii cari vorbescū diferite graiuri, nu se potū înțelege între sine, nū potū trăi multū timpū împreună pe același teritoriu, nu formēză unū singurū corpū naționalū, n'au cu toții aceleși interese de apēratū; ei dară nu se potū organiza în societăți regulate de apērare reciprocă; ei nu potū formā staturī proprie, staturī naționale. Graiolū comun este așa dară forța, carea a împinsū pe ōmenii cari îl vorbeau, a se organiza în corpuri proprie naționale, adecă în staturi.

Decă a cincea consecință, la carea ne conduce graiolū naționalū, este organizațiunea forțelorū particulare. Într' o singură forță puternică de apērare reciprocă, adecă: inființarea de staturī proprie naționale.

Precum indiviđii cu graiuri diferite, așa și colecti-

vitae lorū, națiunile diferite, nu sunt în stare să înfrințeze unū singurū statū homogenū, pe câtū timpū fiecare națiune își păstrează, și voiesce a-și păstrā individualitatea sa, graiolū sēu. Fiecare națiune, ca și oricare corpū organicū, nu pōte esistā deodată cu alte națiuni în același timpū și pe același teritoriu; lāngă celălaltă însă potū esistā. Decă națiunile, decă nu potū formā unū singurū statū propriu homogen, apoi ele potū formā întruniri de staturi, sēu confederațiuni, pentru că într'acestea fie-care națiune își păstrează teritoriulū sēu, individualitatea sa, nedependința sa, și numai în casū de atacare a teritoriului, a individualității și nedependinței vre uneia din ele de cătră vre-o națiune cuceritōre, numai atunci națiunile confederate pāsescū împreună în contra dușmanului comunū, pentru apērarea acestorū bunuri. Confederațiunile de staturi se impunū prin forța lucrurilorū, mai alesū națiunilorū debile și mici, cari vorū să-și asigureze esistința în contra altorū națiuni mai puternice decâtū fiecare națiune confederată în parte.

Cu tôte acestea, într'unū statū deja formatū potū locui și esistā fōrte bine diverse națiuni, dar aceste națiuni numai atunci se vorū putē desvoltā conformū individualității sale, când organizațiunea acelu statū va fi federativă, adecă când fiecare națiune va ave unū teritoriu propriu, unde nedependentū de celelalte să-și pōtā desvoltā și cultiva individualitatea sa conformū dispozițiunilorū sale firecī; altfelū, o națiune din ele, cea mai puternică prin cultură și prin activitate, va trebui neapēratū să domnescă preste tôte celelalte.

Proverbulū românescū: „cāmașa e mai aprōpe decâtū sumanulū“ conține unū mare și necontestabilū adevērū. Doi indiviđi, străini unul de altulū, dară leșiun-

Ura contra noastră crește pe zi ce merge și persecuțiunea nu rămâne îndărăt. Acesta s'a mai mărit de când junimea universitară română, sârbă și slovacă de aici a hotărât a ține un banchet de înfrățire. Acest banchet s'a și ținut în restaurațiunea lui Szikszay, la care au luat parte mai mulți tineri a susnumitelor naționalități. La banchet a fost politica de zi cu totul eschisă. Pe fața fiecărui care a fost acolo, se vedea bucuria, că ne-am strâns în un număr mărit. Petrecerea a fost foarte vială și a durat până cam la 11 ora, când ne-am depărtat ducându și păstrându fiecare din noi o dulce amintire a acelei zile.

Care ne fu însă mirarea, când ziarul: „Egyetértés” de aici aduce, în Nr. 344 din 15 Decembrie, neadeverata faimă, că noi am convenit pentru de a agita!

Această știre falsă adusă de susnumitul ziar și desmintit'o d. Petrovică Alexandru în proximitate număr al celuiși ziar.

Ziarul „Budapesti Hirlap,” în Nr. 345 din 16 Decembrie, reproducând astă faimă — poate după „Egyetértés” — se exprimă astfel:

„O negură foarte desă domnesce pe stradele și casele capitalei, omul cel mai înțelept nu vede, din cauza acestui timp, mai departe, decât înaintea nasului, pentru aceea nici nu ne mirăm de aceea nerușinare provocătoare, care a avut loc ieri sârb în restaurațiunea lui Szikszay.”

Tocmai după calapodul scirilor din luna trecută, când am ținut noi Românii cina noastră comună, publicându ziarele că societatea „Petru Majoru” voese a sârbă centenarul lui Horia și Cloșca!

Ziarul susnumit continuă..... „Junii Sârbi, Olahi și Slovaci s'au înfrățit între pahară, au beut ca perierii dorindu să traiască toate naționalitățile din patria maghiară și strigându să pără Ungurul tiran..... Junimea maghiară, după cum aușim și făcut pași în această cauză la rectorul universității, pentru că acești juri, prelungă ceea ce la fiecare dejun le-ar plăce să înghiță câte un unguer, frecventeză încă și universitatea ungerescă. Ar trebui să-i măture încă și din Budapesta, ca opiniile nici să nu atingă pământul.”

Cu astfel de grațiosități ne întâmpină foia maghiară, pentru că noi ne am petrecut în linise, fără de a agita. A cui e nerușinarea și încă provocătoare? Ca privesc frecventarea noastră la universitatea ungerescă, le dicem și noi: Dați-ne scoli din sacrificiile bănesci, ce le facem și noi ca și Maghiarii! Său decă nu vreți, trecă totu dela noi, lăsați-ne să ne facem scoli pe banii noștri! Să nu sacrificăm nimic din sacrificiile noastre! Și atunci fiți siguri, că nu vă vom mai incomoda, vom cerceta universitatea noastră!

Tot susnumitul ziar, în Nr. 446 sub titlul: „Agitatorii naționali la universitate,” dăce: „Purtarea provocătoare și orbișă a universitarilor olah, sârbi și slovaci a produs mare turburare în cercul junimei universitare. Acești tineri trădători de patriă, în timpul din urmă nu vreau nicicum să mai încapă în peiele lor și năsuesc în totu modul să provoace scandal.”

Ciudat lucru! Dacă mănânc un papricaș și bei un pahar cu vin, trădezi patria; decă petrec liniștit, faci scandal. Dumneșu să-i mai înțelegă. Declara-

rațiunea făcută de d. Alexandru Petrovică vă este cunoscută, precum și hotărârea senatului universitar.

În Nr. 348 al ziarului susnumit sub titlul: „Trădători de patriă la universitate,” publică încă o declarațiune a junelui sârb mai sus numit, în care dânsul își exprimă părerea de rău, că o parte a ziarilor de aici a identificat șovinismul cu națiunea maghiară. Cuvintele murdare, cu care se exprimă față de sus numitul, nu le amintesc, pentru că nu voesc a mi mări pînă cu atare expresiuni.

Ziarul „Budapest” în Nr. 348 sub titlul: „Agitatorii naționali la universitate,” publică un articol, în care vorbește despre acea agitatie nepatriotică și năștința antinațională a feciorilor Slovaci, Sârbi și Olahi. Mai dăce, că rectorul universității a dojenit pe aranjatorii cinei etc.

Susnumitul ziar, când dăce, că rectorul a dojenit pe aranjatorii, spune un neadever, precum neadeveruri sunt toate câte au scris ziarele maghiare în spaima lor de ceea cină comună.

În genere, decă căutăm la limbajul și acele expresiuni de cari s'a folosit ziaristica maghiară față cu noi, apoi putem admira acea limbă, care este menită a cultiva Orientul.

În fine se amintesc și aceea că rectorul începuse cercetare disciplinară contra unui june român și contra unui june sârb. Resultatul acestei cercetări e că: Senatul universitar după declarațiunea junelui sârb apărută și în ziare, declară cercetarea disciplinară de sistată, neavându acel banchet, respective cina comună, substratul politic.

Pe lângă acesta rectorul face atenție pe junii Români, ca pe viitor să urmeze publicațiunii pusă la începutul anului pe tabla cea neagră, ca adică să se țină dela cea mai mică demonstrațiune politică.

S'au scremut muni și au născut un flec de șorece!

A. Cras.

Societatea africană.

În urma urmelor va recunoșce și Austro Ungaria printr'un tractat „Societatea africană,” pe care până acuma au recunoscut'o America nordică, Anglia și Germania. Această societate ș'a câștigat merite neperitore pentru răspândirea civilizațiunii și a culturii între popoarele africane. Scopul ei este de a scruta Africa centrală, de a răspândi civilizațiunea între locuitorii africani și de a suprima comerțul cu sclavii. Frumôsă și delicată misiune ș'a propus ea. Această societate a înființat'o tatăl prîncesei noastre de coronă Stefania, Leopold II, regele Belgiei. Societatea, n'a fost destul de puternică spre a pute atinge scopurile sale cele mari umanitare. Societatea a câștigat în anii din urmă o însemnătate mai mare și mai generală, mai cu seamă de când ș'a propus să restituie pe lângă Congo relațiunii mai regulate și de a deda populațiunea sârbică la negoț și la lucrarea meseriilor. Resultatele, care le-a dobândit această societate protegată de regele Belgiei, sunt triumful asociațiunilor timpului modern. Într'un teritoriu de 6500 kilometri pe lângă apa Congului a întemeiat această societate mai multe colonii, care sprijinesc pe toți Europeii fără diferență. Acolo trăiesc Europeii în pace unii lângă alții, fără de certe naționale, confessionale și sociale. Aceste colonii centrale africane până acuma n'au format un stat bine limitat, din care cauză Franța

până acuma nu l'a recunoscut. Această societate prosperă și va prospera și mai mult, cu cât acuma a luat în mâinile sale principele Bismarck cestiunea coloniilor africane. Relațiunile silesc diplomația europeană, ca să sprijinescă această operă, care s'a început fără concursul diplomaților. De aci încolo Germanii vor lua drumul către Africa centrală și nu vor mai merge spre America. În Africa au Germanii tărâm destul de bogat, spre ași desvolta forțele lor spirituale și materiale și spre ași afirma spiritul lor economic și practic și a face din pustietățile cele întinse regiunile cele mai bogate și mai mănose.

DIVERSE.

Un ordin militar chinez. — Comandantul suprem al armatei chineze a dat următorul ordin către armată: „Se decapiteză cel ce dovedește lașitate. Se decapiteză cel ce comunică amănunte despre afacerile militare. Se decapiteză cel ce împrăștie sciri îngrozitoare pentru trupe. Se decapiteză cel ce a furat și apoi a fugit. Se decapiteză cel ce e membru al vreunei societăți secrete. Se decapiteză cel ce siluesce femei. Se decapiteză cel ce jăfuesce pe indigeni. Se pedepsește trupesce cel ce, în pozițiunea sa, se face vinovat de ceva. Se pedepsește trupesce cel ce dovedește trândăvia la eserciții. Se pedepsește trupesce cel ce nuși dă punctual raportul său.”

BIBLIOGRAFIA.

Anunț literar.*) În timpul păstoririi mele de mai mulți ani cu durere am observat, că și poporul nostru a început a scăpăta din religiozitatea sa străvechă, ce a fost considerată ca o însușire nobilă și caracteristică a Românului. Dorindu a împedă decădinta morală a poporului nostru și a lă feri de multele rele spirituale și corporale, — lenea e mama multor păcate, multă răutăți — ce urmează din indiferentismul față cu religiunea, încă în Aprilie a. c. am edat „Gerfa cea mare,” ce e traducerea unui opșor al eruditului părinte iesuit: M Tóth, care în un stil foarte pătunător și cuvingător tracteză datorința noastră de a asculta ș. liturgiă în toate Duminicile și sârbătorile. Ordinariatele gr. catolice și „Folia bisericăscă” au recomandat această lucrare cu caldura, și cele 500 exemplare în restimp de 7 luni s'au trecut toate, și așa a fost necesar a scote a doua edițiune. Prin această aduc la cunoscința onoratului public cetitor și mai vartos m. on. Domni preoți, că cărticica va apăre în a II. edițiune română în zilele viitoare ca proprietate a tipografiei Alexi din Brașov; deci toți aceia cari doresc a o ave să se adreseze la sus numita Tipografie. La întrebările mai multor am să fac cunoscut și aceea, că cărticica, o pot folosi și frații gr. orientali tocmai cu acelaș succes căci cartea nu conține nimic de ce ar ave a se feri. Prețul unui exemplar e 25 cr.

Simandă la 16 Decembrie 1884.

Ioan Mihalea
preot gr. catolic.

*) Celelalte ziarie sunt rugate a reproduce acest anunț

Editor: Iacob Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu

de fôme, puși în fața unei bucăți de pâne, nu vor face morală, cum se împărtășcă mai drept pânea; din contră, fie-care va căuta s'o apuce totă pentru sine. Totu așa din două, se mai multe națiuni aședate pe acelaș teritoriu, se unie în acelaș stat, va căuta fiecare, înainte de toate, să grăiescă pentru sine, pentru esistența și desvoltarea sa, pentru un trai cât cu puțință mai comod. Prin urmare, fiecare națiune va căuta, după cum ne spune altu proverb, „să tragă cât mai mult jară la oia sa.” De aici trebuie să urmeze neapărău o luptă neconcentrată pentru esistență și dintre națiunile conlocuitoare se intrune în acelaș stat, aceea își va asigura mai bine esistența și va eși învingătoare asupra celorlalte, carea va fi mai vigorosă, mai capabilă, mai activă, mai luminată, și carea va avea conducători mai abili. Celelalte națiuni în cazul cel mai favorabil vor trebui să ocupe un rang mai subordonat, să duă o viață mai puțin comodă, nu după cum le-ar plăce, ci numai după cum le este permis de împrejurările în cari trăiesc.

Această logică firii lucrurilor din natură, conștința luptei pentru esistență, adică: ori egal se ordonat unu lângă altu, ori neegal se ordonat unu preste altu; o pozițiune a treia nu există!

Sub astfel de împrejurări fatale, care este ore puterea vitală, care ține strâns legați unu de altu membrii unei națiuni subordonate, se membrii răspândiți prin diferite staturi ai unei națiuni coordonate, ai unei națiuni cu statură proprie? Care este acea putere vitală, care face pre membrii împrăștiați ai unei națiuni ca să se sântăscă, ca să se considere, ca să se păstreze ca corp viu în corpurile se staturile altor națiuni? Care este acea putere vitală, carea nu-i lasă a fi absor-

biți și asimilați de națiunea precumpnitore și predominantă? Această putere magnetică, această putere dătătoare de viață nu este alta decât graiul comun, graiul național. În graiul comun zace sufletul unei națiuni. Graiul comun este manifestarea vieții individuale a corpului organic numit națiune. Pe cât timp există graiul comun, există și națiunea care îl vorbește; de se desvôltă, de se perfecționează, de se lătesce graiul comun, se desvôltă, se perfecționează și se lătesce însă și națiunea care se folosesc de dânsul; de se corupe graiul, de se desface în mai multe dialecte, atunci și națiunea se slăbește și se descompune; de părăsesc membrii unei națiuni graiul se național și adoptă altu în locul lui, atunci și națiunea însăși a dispărut ca atare; sufletul ei, puterea ei vitală, a eșit dintr'ênsa și s'a duș nu la creatorul lumii, la Dumneșu, ci la creatorul se propriu, la alți omeni, și se păstrează în locul numit literatură.

De aici o putere vitală nu părăsesc fără opunere și fără luptă corpul pre care l'a fost însufletit, căruia i-a dat esistență și viață. Din contră, totă puterea vitală din ori ce fel de organism stărnesc în corpul în care se află, în toți membrii lui, năștința de ași conserva esistența individuală, de a se desvôltă și perfecționa cât cu puțință mai tare.

Graiul comun național încă este o putere vitală, este chiar ființa, sufletul unei națiuni. Precum ori ce putere vitală, așa și el deșteptă, aprinde și susține în fiecare membru al corpului național năștința nu numai de a conserva esistența acestui corp, ci și de a lă desvôltă și de a lă perfecționa. Graiul comun face pre omeni cari se folosesc de dânsul, nu numai ca să nu lă părăsescă cu una cu două, ci ca să și-lă desvôlte,

să lă perfecționeze, să lă păstreze neatins în toți membrii corpului național, pentru că numai atunci se conservă însuși corpul național, națiunea întregă. Decă graiul comun, ca putere vitală, face pe membrii unei națiuni, de s'ar află ei ori unde, ca să dorască fierbinte, ca să năsuiască din toate puterile a duce împreună o singură viață sufletească, o viață culturală proprie și nedependentă, îi face ca să aspireze cu însufletire la o unitate culturală națională, căci numai pe cât timp se susține această unitate culturală națională, pe atât timp se păstrează neatins în vigore și în viață însăși națiunea.

Așadar a șesea consecință la carea ne împinge cu tărie nerestabilă graiul comun național, este stăruința necurmată pentru întreținerea și conservarea unei unități culturale naționale între toți membrii unei națiuni, afle-se aceștia aședate într'un singur se în mai multe staturi proprii, ori petrecă ei împrăștiați prin corpurile, adică prin staturile altor națiuni. Cari din membrii unei națiuni nu voiesc să și părăsescă graiul propriu și să adopte pre altu străin, cari nu voiesc a trece, prin asimilare, în corpurile unor alte națiuni și a face parte întregitoare din ele, aceia cu necesitate trebuie să întrețină unitatea vieții culturale naționale, unitatea graiului, unitatea literaturii. Căci, pe ori unde se aude vibrând acelaș grai național, pe acolo, pretutindenea se mișcă, se manifestă viața și înflorește una și aceeași națiune.

Pe ori unde se aude vibrând cu armonie graiul românesc, fie acesta la Nistru se la Marea Egeică, la Marea Neagră se la Tisa ori la Adriatică, pretutindenea viață și se manifestă națiunea românescă, națiune mândră și alasă, fiică a dumneșirii, a lumii mirasă, națiune vitejască, care în veci se ne trăescă!

Cursul la bursa de Viena

din 23 Decembrie st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%	124.15	Bonuri croato-slavone	100. —
Rentă de aur 4%	96.20	Despăgubire p. dijma de vinu ung.	98.25
Rentă de hârtie 5%	91.10	Impurmutul cu premiu ung.	115.75
Impurmutul căilor ferate ungare	145.75	Losurile pentru regulara Tisei și Segedinului	116.70
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (1-ma emisiune)	97.60	Renta de hârtie austriacă	81.95
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (2-a emisiune)	120. —	Renta de arg. austr.	83.10
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ung. (3-a emisiune)	105.25	Renta de aur austr.	104.25
Bonuri rurale ungare	100.30	Losurile din 1860	134. —
Bonuri cu cl. de sortare	100. —	Acțiunile băncii austro-ungare	854. —
Bonuri rurale Banat-Timiș	100. —	Act. băncii de credit ung.	304.50
Bonuri cu cl. de sortare	99.25	Act. băncii de credit austr.	295. —
Bonuri rurale transilvane	100.75	Argintul — Galbini împărătesc	5.79
		Napoleon-d'or	9.76 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	60.30
		Londra 10 Livres sterline	123.35

Bursa de București.

Cota oficială dela 13 Decembrie st. v. 1884.

	Cump.	vënd.
Renta română (5%)	88	—
Renta rom. amort. (5%)	91 1/2	—
convert. (6%)	—	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	32	—
Credit fonc. rural (7%)	99 3/4	—
„ „ (5%)	86 3/4	—
„ „ urban (7%)	98 1/2	—
„ „ (6%)	94 1/2	—
„ „ (5%)	83 1/4	—
Banca națională a României	1240	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	315	—
„ „ Națională	220	—
Aur	14%	—
Bancnote austriace contra aur	—	—

Cursulu pieței Brașov

din 24 Decembrie st. n. 1884.

Bancnote românesce	Cump.	8 64	Vënd.	8.66
Argint românesc		8 60		8.64
Napoleon-d'or		9.74		9.75
Lire turcesce		10.98		11. —
Imperial		9.98		10. —
Galbeni		5.70		5.72
Scrisurile fonc. » Albina		100 —		101.50
Ruble Rusesci		125 —		126 —
Discontul		7—10 %		pe an.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutugiaria lui Gross (în casa prefecturii.)

Insertiuni și reclame*).

Vasilie Munteanu de sub Nr. casei 1077, cărciumar în gura țigăniei, trăind cu soția sa, cu care s'a cununat la biserica Sf. Neculae din Prundu, timpu îndelungat bine, fiindu cinstiți de popor, avându și copii, — în timpul din urmă densusul a intrat în relații intime cu servitoarea sa, și-a uitat de sfințele datorii ce i le-a impus cununia, și-a bătut soția necinstind-o în fața lumii. În astfel de împrejurări servitoarea amantă Maria Marcu din comuna Apața a fost espedată din Brașov, interdicându-i-se prin lege d'a mai veni la Brașov. Densusul s'a dus și a adus o înderț. Poliția însă aflându a arestat-o Dumineca trecută și a isgonit-o a doua oră. Elu vëndu că o duce poliția a alergat plângendu pe la domni ca să o scape, d'ér inzadar, căci fapta éra imorală. Atunci elu a alérgat la gară

Dumineca dimineța și a plecat la Apața, ca să scotă dreptăți dela comună.

Insă comuna nu i-a dat, fiindcă scia că ea a stricat buna înțelegere dintre bărbat și soția. Vasilie Munteanu s'a întors în Brașov Dumineca séra și s'a dus drept la Dumitru Vișmucă ca să spue, ce a pățit, și s'a sfătuit cu elu, că ce e de făcut. Insé Dumitru Vișmucă și Ioan Colibanu, care a fost zarafu, și care se afla acolo, l'au sfătuit pe Munteanu ca să zălogescă casele și să vëndă totu, ca să risipescă averea ce a făcut-o cu soția sa împreună. De aceea creditorii, cari i-artu da lui bani fără scirea soției sale, se scie că perdú banii, fiindcă acuma nu scie ce face din cauza rătăcirii în care a cădutu.

Paraschiva Bucurú Pitișu.

* Redacțiunea nu e responsabilă de cele cuprinse sub acéstă rubrică.

Unu cnlegatoru de litere românu se aplică la momentu cu condițiune stabilă la

Tipografia „Aurora,”
in Gherla — Sz-Ujvár.

In Sala scólei de fetițe evangelice.

Vineri în 26 (14) Decembrie 1884

Concertu

alú virtuosului de violină **Gerhard Brassin** și a pianistei **Clara Stein** din Viena, cu următórea

PROGRAMĂ:

1. »Sonata« pentru pian și violină (Kreutzer) de Beethoven.
2. »Ciacona« pentru vióră solo de Seb. Bach.
3. a) »Noveleta« } de Schumann.
b) »Etuda« } pentru pian de Rubinstein.
4. a) »Am Waldessaum« } de Brassin.
b) »Marșu militar« } pentru violină de Brassin.
c) »La Ronde des Lütins« (joculú șistelorú) de Bazzini.
5. »Rapsodiă ungerescă« pentru pian de Liszt.
6. »Fantasie — Caprice« pentru violină de Vieuxtemps.

Loculú I. 1 fl. 50 cr., loc. II. 1 fl. Stalú 50 cr. — Bilete se potú căpeta la librăria Zeidner și séra la casă.

Inceputulú la 8 óre séra. 2—3

Bóle

SECRET

le vindecú pe basa celei mai noué constatări ale sciinței, chiar și casurile cele mai desperate fără ca cineva să fie împiedecatú dela lucrulú său. Asemenea vindecú urmările rele ale **pécatelorú tinereței** (onania), **slăbiciune de nervi și impotența**. Mare discrețiune. Ne rugămú pentru descrierea completă a bólei.

Dr. Bella,

membru alú mai multorú societăți științifice etc.
6. Place de la Nation, 6. — PARIS.

9744—1884 számhoz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvszék mint tkvi hatóság közhírréteszi, hogy Kanner és Jekelius kereskedői cég végrehajthatónak Salvetz Constantin végrehajtást szenvedő elleni 61 frt. 42 kr. tőkekövetelés és járulékaí irántú végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék területén lévő a brassói 3958 számú tjkben foglalt 6418, 6419 és 6527 helyr. számú ingatlanokra az árverést 1668 frt. —krban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebbi megjelölt ingatlanok az 1885 évi február hó 23-ik napján délelőtt 9 orakor ezen hir. törvényszék telekkönyvi iródájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékoznak tartoznak az ingatlanok becsárának 10% á végrehajtható kivételével készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42 §ában jelzett árfolyammal szamított és az 1881 évi November hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8 §ában, kijelölt ovadék-képes érték-papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerú elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brasson 1884 évi December ho 6-ik.

A brassoi kir. tszék mint telekkvi hatósága.

Mersulú trenurilorú

pe linia Predealú-Budapesta a călei ferate orientale de statú reg. ung.

Predealú-Budapesta				Budapesta—Predealú				
	Trenú accelerat	Trenú de persóne	Trenú omnibus	Trenú de persóne	Trenú de persóne	Trenú omnibus	Trenú accelerat	Trenú omnibus
Bucuresci	7.15	—	—	Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Predealú	1.09	—	—	Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Timișu	1.33	—	—	Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
Brașovú	2.06	—	—	P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
	2.16	6.30	5.45	Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
Feldióra	2.44	7.09	6.28		4.21	9.37	3.25	
Apația	3.03	7.41	7.07	Várad-Velenceze	4.29	9.45	—	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Homorodú	3.51	8.53	8.51	Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Hașfaleu!	4.51	10.18	10.52	Rév	5.46	11.41	4.31	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	Bratca	6.09	12.15	—	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	Bucia	6.28	12.48	—	
Mediașu	6.00	12.11	1.23	Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Copșa mică	6.29	12.35	2.07	Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Micăsasa	—	12.54	2.27	Stana	7.51	3.54	—	
Blașu	7.02	1.29	3.06	Aghiriș	8.12	4.34	—	
Crăciunelú	—	1.45	3.22	Ghirbêu	8.24	4.52	—	
Teiușu	7.38	2.26	4.15	Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Aiudú	7.55	2.48	4.44		8.57	5.40	7.08	
Vințulú de sustú	—	3.12	5.10	Clușiu	9.23	6.00	7.18	
Uióra	—	3.19	5.19		9.50	6.29	—	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	Apahida	11.15	8.14	8.29	
Ghirișu	8.48	4.10	6.38	Ghiriș	12.04	9.49	8.53	
Apahida	—	5.39	8.51	Cucerdea	12.12	9.58	—	
Clușiu	10.08	5.59	9.18	Uióra	12.19	10.07	—	
	10.18	6.28	8.00	Vințulú de sustú	12.19	10.07	—	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	Aiudú	12.45	10.42	9.17	
Ghirbêu	—	7.10	8.59	Teiușu	1.15	11.32	9.40	
Aghirișu	—	7.25	9.35	Crăciunelú	1.44	12.03	—	
Stana	—	7.49	10.16	Blașu	2.00	12.24	10.12	
Huiedinú	11.33	8.11	11.04	Micăsasa	2.34	12.43	—	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Bucia	—	9.11	12.47	Mediașu	3.27	2.24	11.07	
Bratca	—	9.29	1.21	Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Rév	12.25	9.52	2.05	Sighișóra	4.50	4.17	12.15	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	Homorod	6.47	7.07	1.32	
Várad-Velinte	—	10.56	3.55	Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	Apația	8.09	8.46	2.24	
	1.54	11.14	7.30	Feldióra	8.41	9.20	2.44	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05		9.20	10.15	3.15	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	Brașovú	—	6.00	3.25	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	Timișu	—	6.57	4.03	
Viena	2.00	6.20	2.00	Predealú	—	7.32	4.28	
				Bucuresci	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntú cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI, Brașovú.